

***DUMKA:
Multioborová podpora
v oblasti duševního zdraví
uprchlíků z Ukrajiny***

Agency for Migration and Adaptation AMIGA, z.s.
listopad 2025

Organizace AMIGA nespolupracují s žádnými
farmakologickými ani farmaceutickými společnostmi

HLAVNÍ BODY

- Úvod: duševní zdraví migrantů a uprchlíků v ČR
- Multidisciplinární projekty AMIGA
- Role interkulturního pracovníka
- Krok za krokem: psychiatrická a psychologická pomoc
- Role psychologa, psychiatra-konzultanta a vedoucího psychologa
- Kazuistiky z praxe
- Výzkumné a metodologické výstupy
- Diskuse a otázky & odpovědi

DETERMINANTY DUŠEVNÍHO ZDRAVÍ A WELL-BEINGU

Faktory negativně ovlivňující duševní zdraví a well-being migrantů a uprchlíků (UNICEF, 2021):

- dlouhodobé válečné konflikty, traumatické události před migrací
- nucená, neplánovaná, špatně plánovaná nebo neregulérní migrace
- odloučení od rodiny
- nízká úroveň akulturace
- nedostatek sociální podpory
- skutečná ale i vnímaná diskriminace
- delší délka pobytu v hostitelské zemi

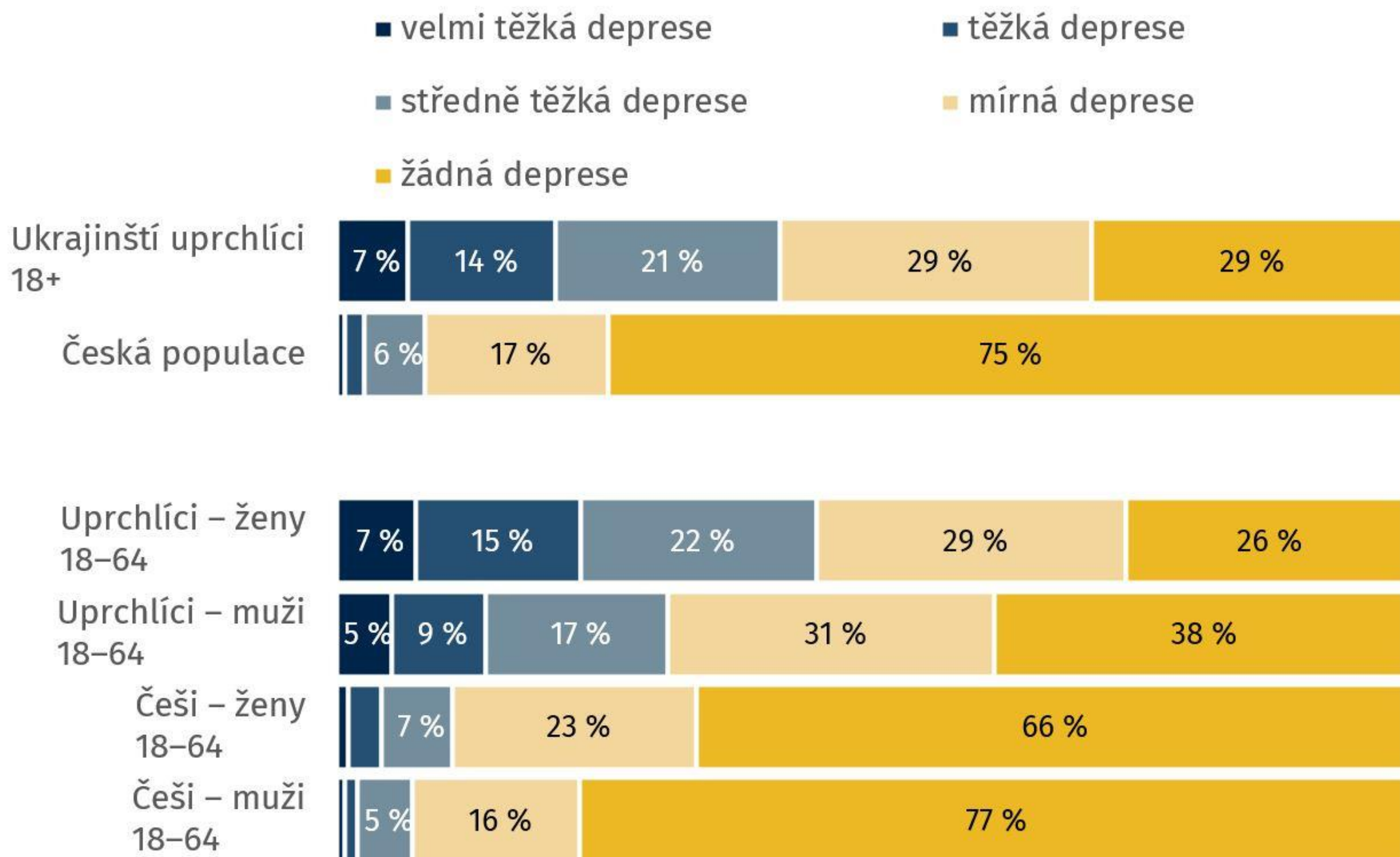
unicef
pro každé dítě

DUŠEVNÍ ZDRAVÍ MIGRANTŮ V ČR PŘED ROKEM 2022

- Nízký zájem ze strany vlády, akademické sféry a zdravotnictví o témata (duševního) zdraví migrantů a uprchlíků
- Nedostatečná implementace mezinárodních strategií v oblasti zdraví uprchlíků a migrantů
- Reforma péče o duševní zdraví bez zohlednění migrantů
- Absence migrantských patientských organizací
- Nízká dostupnost dat o duševním zdraví a potřebách migrantů a uprchlíků v oblasti duševního zdraví
- Omezený přístup ke zdravotním službám v systému komerčního zdravotního pojištění

Zdroj: Tulupova E. (2018) Dostupnost péče o duševní zdraví pro migranty v České republice: vstupní analýza.

Zdroj: PAQ Research, "Hlas Ukrajinců: Duševní zdraví", říjen 2022

PŘÍPADOVÁ STUDIE: UKRAJINŠTÍ UPRCHLÍCI

- Převážně maminky s dětmi, neúplné rodiny
- Kulturní podobnost ale hlavní bariéry: jazyk a informace.
- Možnosti (zdánlivé) návratu, pendlování
- Minimální zkušeností s uprchlickými tábory – jiné právní postavení, ubytování
- Uprchlíci jsou rozptýleni po různých regionech České republiky, s vyšší koncentrací v městských oblastech **(Praha, Brno, Ostrava)**.
- Toto geografické rozložení představuje **logistickou** výzvu pro poskytování konzistentních a dostupných služeb.

PROJEVY TRAUMATU V KAŽDODENNÍM ŽIVOTĚ UPRCHLÍKŮ

- Schopnost slyšet a poslouchat
- Nedochovilnost
- Změněný způsob mluvení
- Zvýšená citlivost (psychologická a fyziologická)
- Agresivní chování
- Změna vzhledu
- "Nedostatečná" vděčnost

- Ztráta bodů opory
- Ztráta kontroly nad vlastním životem
- Vztek na situaci
- Pocit bezmoci a bezvýchodnosti
- Pocit viny, "Člověk v bezpečí"

ZÁKLADNÍ PRINCIPY POSKYTOVÁNÍ PSYCHOSOCIÁLNÍ PODPORY UPRCHLÍKŮM

1. Lidská práva a efektivita

2. Participace

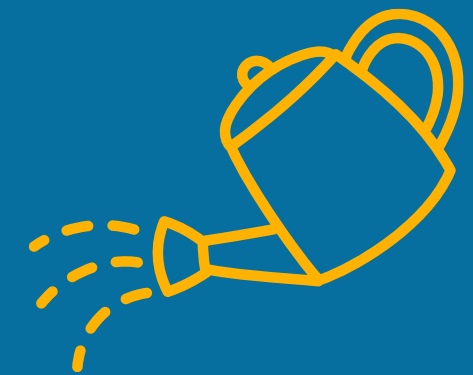
3. Neubližovat

4. Využití existujících zdrojů a kapacit

5. Integrovaný systémy podpory

6. Podpora na více úrovních

VÝZVY V PODPOŘE DUŠEVNÍHO ZDRAVÍ UPRCHLÍKŮ: NÁRODNÍ ÚROVEŇ

- Přetížený národní systém péče o duševní zdraví
- Nízké povědomí o duševním zdraví mezi uprchlíky z Ukrajiny
- Nedostatečná návaznost péče

- Potřeba monitoringu a evaluace existujících řešení
- Potřeba péče o personál
- Potřeba implementace mezinárodních strategií

Zdroj: Budosan, B., Castro, J., Kortusova, P., & Svobodova, I. (2023). Challenges and opportunities for mental health and psychosocial support programming during Ukraine refugee crisis in Czechia. *Intervention*, 21(2), 107–115.

VÝZVY V PODPOŘE DUŠEVNÍHO ZDRAVÍ UPRCHLÍKŮ: **KRAJE/OBCE**

- Omezené specializované služby
- Nedostatek zdrojů (podfinancování, přetížení).
- Chybějící kompetence v kulturně citlivé péči.
- Slabá koordinace služeb.
- Závislost na neformální podpoře (charita, dobrovolníci).
- Stigma a sociální překážky.
- Umisťování uprchlíků bez ohledu na kapacity.

CO JE AMIGA

**SPOLEK AMIGA BYL ZALOŽEN V ROCE 2010
MIGRANTKAMI ŽIJÍCÍMI V ČESKÉ REPUBLICE**

- Expertní hub pro zdraví a well-being v migraci
 - Partnerství s mezinárodními organizacemi (OSN)
 - Komunitní a dobrovolnické programy
 - Od roku 2022 – Komplexní psychosociální podpora uprchlíků a pomáhajících
 - Rozvoj interkulturní práce ve zdravotnictví
 - Výzkumná spolupráce s [I.L.F.](#) UK

MULTIDISCIPLINÁRNÍ projekty AMIGA

Multidisciplinární tým

Psychologové • Psychoterapeuti • Psychiatři
(konzultanti) • Interkulturní pracovníci • Sociální
pracovníci

Klíčové aktivity

- Individuální a skupinové psychologické konzultace
- Dlouhodobá podpora dětí se speciálními potřebami a mentálním postižením
- Interkulturní asistence – doprovody, tlumočení a pomoc při jednání ve zdravotnictví a na úřadech
- Propojení s psychiatrickými službami v ČR

INDIVIDUAL CRISIS PSYCHOSOCIAL SUPPORT FOR PEOPLE FLEEING WAR IN UKRAINE AND OTHER MIGRANTS

Project DUMKA
Refugee psychologists and psychiatrists helping other refugees

Cooperating with partner
NGOs and municipal
authorities

Specialised care for all age groups

Treating
trauma and
consequences of
displacement

Multidisciplinary approach
to mental and physical health
challenges - psychologists
and intercultural workers in
healthcare working together

AMIGA

ROLE INTERKULTURNÍHO PRACOVNÍKA

1. Most mezi kulturami a jazyky

- Vysvětluje klientovi specifika českého zdravotnictví.
- Informuje nebo připomíná existující normy komunikace s lékařem.
- Překládá lékařskou zprávu po schůzce, upozorňuje na předepsanou léčbu a opakuje postupy.
- Řeší kulturní nedorozumění, která mohou ovlivnit diagnózu nebo léčbu, včetně toho, že vysvětluje to doktorovi.

2. Navigace v systému zdravotnictví

- Objedná klienta k lékaři či dalším specialistům.
- Doprovází klienta na schůzku.
- Pomáhá vyplnit registrační formulář a případné dotazníky.
- Informuje o dostupných podpůrných organizacích a skupinách.

3. Emoční a praktická podpora

- Snižuje úzkost a stres klienta při kontaktu s novým systémem.
- Podporuje motivaci klienta řídit se doporučeními lékaře, pokud je to možné.

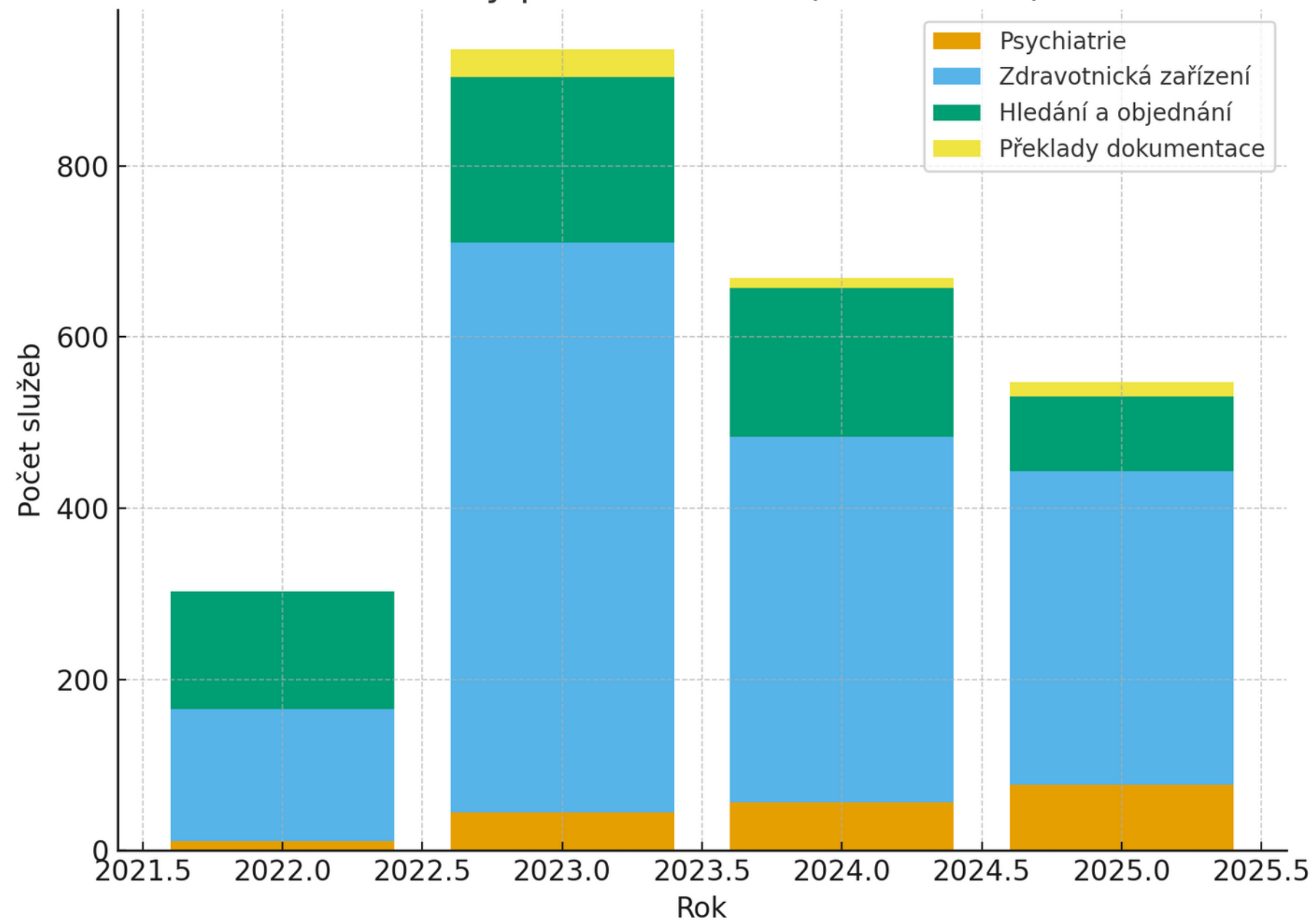
work with
vulnerable
groups

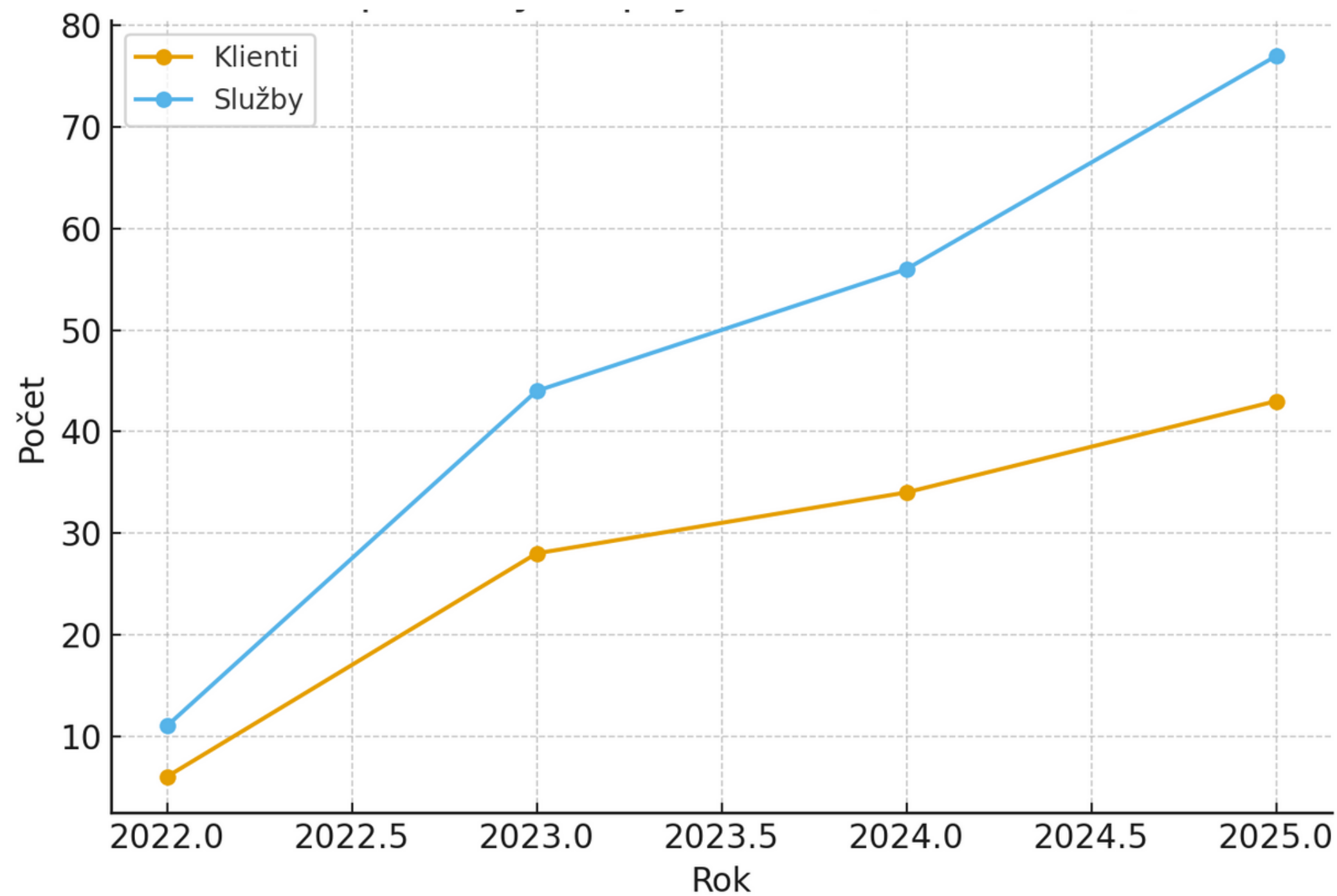
Building bridges
between cultures
in healthcare,
where every story
finds solace.

Celkový přehled služeb (2022-2025)

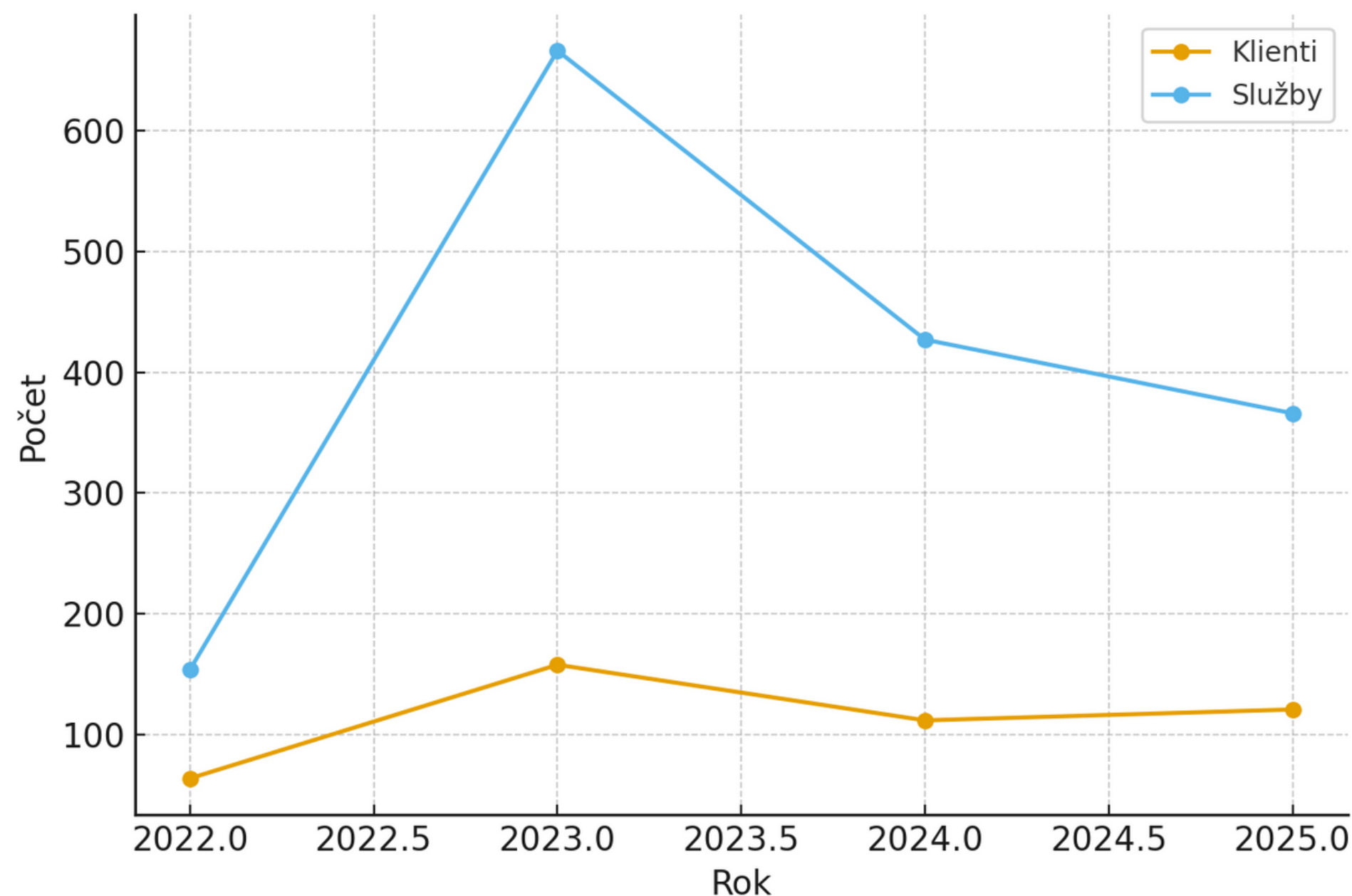
DOPROVOD NA PSYCHIATRII (2022–31.08.2025)

Služba zaznamenala trvalý růst – od 6 klientů a 11 služeb v roce 2022 až po 43 klientů a 77 služeb v roce 2025.

*Celkem za sledované období jsme poskytli **188 doprovodů 93 klientům**, což ukazuje na rostoucí potřebu specializované psychiatrické péče.*

DOPROVOD NA ZDRAVOTNICKÉ ZAŘÍZENÍ (2022–2025)

*Nejčastější služba v našich projektech.
V roce 2023 dosáhla rekordních 158 klientů a 666 doprovodů, což je výrazně více než v jiných letech.
Celkem za roky 2022–2025 jsme podpořili **324 klienty prostřednictvím 1 613 služeb**, což představuje nejvyšší objem v rámci všech sledovaných aktivit.*

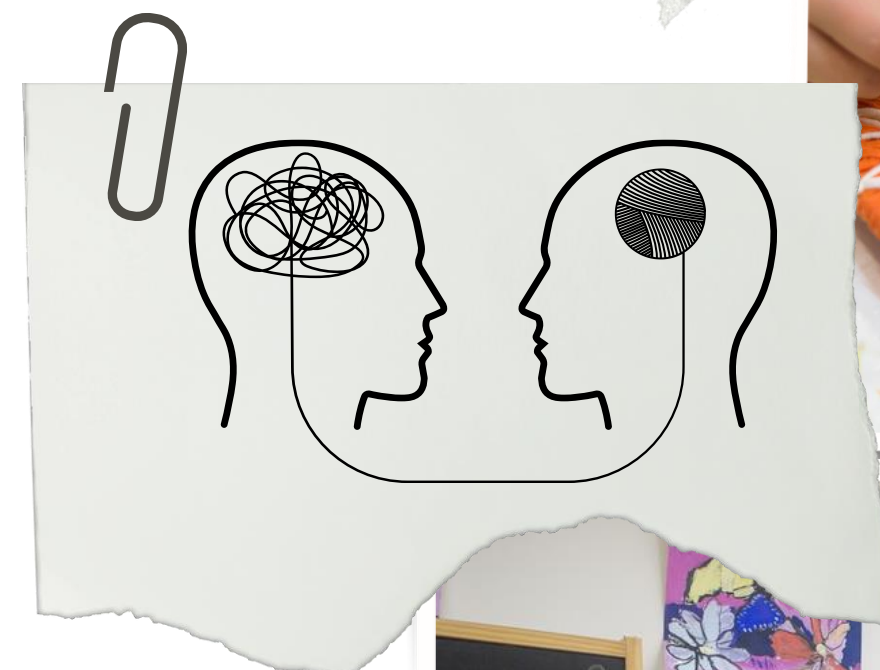
KROK ZA KROKEM: PSYCHIATRICKÁ A PSYCHOLOGICKÁ POMOC

- Klient vyplní formulář nebo rovnou zavolá dispečerovi.
- Dispečer zjistí potřeby klienta (např. nenabízíme psychoterapii ani vlastního lékaře-psychiatra).
- Objednáváme klienta na individuální konzultaci s psychologem.
- Pokud psycholog má pochybnosti o stavu klienta, objednáváme k našemu ukrajinskému konzultantovi-psychiatrovi.
- Interkulturní pracovník objednává klienta k českému psychiatrovi/neurologovi/endo a následně ho doprovází za specialistou.
- Interkulturní pracovník pomáhá najít psychoterapeuta na pojišťovnu.
- Interkulturní pracovník pomáhá najít další podpůrné organizace (FOKUS, CDZ).
Objednáváme klienta na skupinová setkání u nás nebo u partnera.

ROLE PSYCHOLOGA, PSYCHIATRA-KONZULTANTA A VEDOUCÍHO PSYCHOLOGA

Psycholog a psychiatr-konzultant poskytují odbornou podporu multidisciplinárnímu týmu a zajišťují kontinuitu péče o duševní zdraví klientů. Konzultují komplexní a krizové případy, doporučují vhodné terapeutické postupy a dbají na kvalitu poskytované podpory. Spolupracují s interkulturními pracovníky a dalšími členy týmu, podílejí se na supervizích a metodickém vedení.

Vedoucí psycholog zastřešuje odbornou stránku projektu, koordinuje práci týmu psychologů, nastavuje metodiku a dohlíží na kvalitu služeb. Zajišťuje odborný rozvoj pracovníků a supervize, garantuje, že podpora klientů probíhá v souladu s etickými a odbornými standardy

KAZUISTIKA 1: PŘÍPAD DÍVKY S ÚZKOSTÍ A ZOUFALSTVÍ

Dívka, 18 let. Přestěhovala se do Prahy bez rodičů před rokem, žije v sociálním bydlení.

Současné problémy: Propuštěna z práce v kavárně, čelí zkouškám na ukrajinském univerzitě.

Rodinné zázemí: Matka žije v Ukrajině pod ostřelováním, často jezdí jako dobrovolnice k frontě; prarodiče také v ostřelovaném městě.

Emocionální stav: Úzkost, zoufalství, sebepoškozování, sebevražedné myšlenky.

Osobní výzvy: Kritizuje sebe za neúspěchy, bojí se adaptace v ČR, chce se vrátit na Ukrajinu.

Potřeby: Psychologická a farmakologická podpora.

Tento případ ilustruje mnoho dilemat, kterým čelí mladí uprchlíci z Ukrajiny:

Předčasná samostatnost: Potřeba podpory od blízkých.

Finanční a emocionální břemeno: Snaha nezahlcovat rodinu vede ke krizím.

Nemožnost řešit dospívající dilemata: Úzkost o rodinu brání osobnímu rozvoji.

Omezená adaptace v nové zemi: Vynucený přesun komplikuje integraci.

KAZUISTIKA 2: PŘÍPAD DÍVKY S ANOREXIÍ

Dívka, 16 let. Nedávno propuštěna z psychiatrického zařízení s diagnózou anorexie.

Aktuální stav: Minimální hmotnost, přetrvávající strach z přibírání, nenávisť k vlastnímu tělu, amenorea (6 měsíců bez menstruace).

Rodinné zázemí: Otec zahynul na frontě v Ukrajině před rokem. Matka trpěla depresí, nyní má nové vztahy.

Historie nemoci: První příznaky anorexie po otcově smrti, zhoršení stavu v důsledku rodinného stresu a nedostatku podpory.

Současné obtíže: Vysoká úzkost z přibírání, přetrvávající bludy týkající se váhy, omezený příjem potravy.

Potřeby: Farmakologická léčba, psychoterapie, podpora v hledání specializovaných programů pro léčbu anorexie.

Tento případ ukazuje:

Dopad ztráty blízké osoby: Anorexie jako reakce na trauma a rodinný stres.

Rodinná dynamika: Konflikty a nové vztahy matky jako možný faktor zhoršení stavu.

Potřeba komplexní péče: Integrace farmakologické léčby, psychoterapie a specializované péče.

VÝZKUMNÉ A METODOLOGICKÉ VÝSTUPY

Doporučení pro zdravotnické pracovníky/ce.

Desatero pro překonávání jazykových a sociokulturních bariér při poskytování zdravotní péče migrantům/kám a uprchlíkům/cím(2024)

Role a postavení interkulturních pracovníků v poskytování zdravotní péče uprchlíkům a migrantům v Česku (2025) – Elena Tulupova, Eva Dohnalová, Jolana Kopsa Těšinová – Časopis lékařů českých, 164 (1), 25–31

Professionals' and Intercultural Mediators' Perspectives on Communication With Ukrainian Refugees in the Czech Healthcare System (2024) Jolana Kopsa Těšinová, Karolína Dobiášová, Marie Jeřínková, Elena Tulupova, Michal Koščík – Health Expectations, 27:e14171

KONTAKTY

ADRESA

Záhřebská 539/15, Praha 2

TELEFON

+420 736 101 609

E-MAIL

info@amiga-migrant.cz

www.amiga-migrant.cz

facebook.com/spolek.amiga

[@amiga.migrant](https://twitter.com/amiga.migrant)